

Natuur herstellen met een boerderij (CHL)

Bij ons eerste bezoek aan het Chileense eiland Chiloé hadden we net een zeiltocht van ruim drie maanden achter de rug, dwars door de wildernis van Patagonië. Vers eten en internet: eindelijk weer in de bewoonde wereld! Het was er bovendien veel aangenamer dan in het diepe zuiden. Zonniger, droger en een lieflijker landschap. De groene heuvels deden ons denken aan Zuid-Engeland. We snapten waarom mensen hier ooit heen trokken om te boeren of vissen.

Nu zijn we terug op Chiloé, en ditmaal niet alleen. Joke en Meint wonnen een prijs om een week met ons op stap te gaan. Ze maken kennis met het leven aan boord van Lucipara 2 en we nemen ze op sleeptouw naar een duurzame oplossing op het eiland: Alihuen, een boerderij die natuurherstel combineert met voedselproductie. Vanaf het moment dat we erover lasen, vragen we ons af hoe ze dat doen. Heeft de natuur niet *altijd* te lijden op een boerderij? En hoe redden ze het financieel?

Landbouw en toerisme domineren het landschap

Nu, in de zuidelijke zomer, valt ons op dat Chiloé ook een populaire vakantiebestemming is. Veerboten varen af en aan, overal hangen advertenties voor pinguïn-excursies en langs de weg wemelt het van de borden met 'cabañas'. Iedereen lijkt wel huisjes aan toeristen te verhuren. Ze worden veelal omringd door weilanden met grazende koeien, afkomstig van kleinschalige boerderijen.

Door liefde gedreven

Op het landgoed van Alihuen aangekomen, nemen we onze intrek in de cabaña reciclada. Het comfortabele huisje is gemaakt van hergebruikte materialen. Onze gastheer is de Belg Jeroen Beuckels. Hij woont met zijn vrouw Grecia en hun 6-jarige zoon Gabriel in een zelfgebouwd huis even verderop. "We ontmoetten elkaar ruim 15

jaar geleden bij de Engelse les die Jeroen gaf”, vertelt Grecia met een glimlach. Ze werden verliefd en er ontstond een gezamenlijke droom: een familieboerderij beginnen op het eiland waar Grecia geboren en getogen is. “We wilden graag van het land leven en tegelijk goed voor de natuur zorgen”, voegt Jeroen toe.

Van droom naar werkelijkheid

Die droom realiseren had heel wat voeten in aarde, vertelt Jeroen. “In mijn jongere jaren heb ik veel vrijwilligerswerk gedaan bij biologische boerderijen. Daar heb ik geleerd hoe je landbouw kunt bedrijven met eerbied voor de natuur. Toen dit land te koop kwam, waren we allebei heel enthousiast. We kijken niet uit op zee, dus de prijs viel mee. Bovendien was het grasland, niet ver van een rivier: perfect om het bos weer terug te brengen.” Dat doel verklaart ook de naam: Alihuen betekent ‘grote boom’ in de taal van de Mapuche, de oorspronkelijke bewoners van zuidelijk Chili.

Natuurherstel door herbebossing

Jeroen legt uit dat het eiland ooit compleet bebost moet zijn geweest. Naarmate er meer mensen kwamen, werden er steeds meer bomen gekapt. Om te bouwen en stoken, maar vooral om plaats te maken voor grasland. Ook op het zeventig hectare tellende landgoed van Alihuen stonden tot voor kort koeien voor de zuivel- en vleesproductie.

De ontbossing ging ten koste van de oorspronkelijke biodiversiteit. “Ik hou van het bos en de dieren die erin leven”, vervolgt Jeroen. “Veel van hen hebben aaneengesloten bos nodig. Hun levensgebied vergroten is mijn drijfveer voor herbebossing.” Daarnaast zijn bomen belangrijk voor het grondwaterpeil, omdat ze water opnemen en langzaam weer afgeven. Wereldwijd zijn bomen onmisbaar in de strijd tegen klimaatontwrichting, omdat ze CO₂ opnemen uit de atmosfeer.

En het werkt!

De afgelopen 15 jaar heeft Jeroen ruim 23.000 bomen geplant om grasland weer tot bos te maken. “Daarnaast schat ik dat zo’n 100.000 bomen zichzelf hebben voortgeplant. Ik geef vooral inheemse soorten de ruimte, zoals de nothofagus en de traag groeiende arrayan. Zij reguleren de waterhuishouding, maar zijn ook de habitat voor veel insecten, vogels en een zeldzaam geworden hertje, de pudú”, vertelt Jeroen.

Het bos is al opmerkelijk dicht en waar ooit gras groeide, zien we vochtige, koolstofrijke bosgrond. Tijdens een wandeling over het landgoed blijft Joke plotseling verstart staan. “Links”, gebaart ze. Aan de bosrand staat een gedrongen bruin hertje. “Een pudú!”, fluisteren we verheugd. Jeroens aanpak heeft duidelijk succes. Kijkend naar het schuwe beest en luisterend naar de kakofonie van vogels ervaren we hoe mooi de inheemse natuur is.

Biologisch boeren

Naast hun huis heeft de familie Beuckels een kleine akker en een moestuin aangelegd. Ook hebben ze een tuinkas gebouwd. “Hier verbouwen we ons eigen eten, helemaal biologisch”, ligt Jeroen toe. Als we helpen met aardappelen poten, zien we wat dat inhoudt. Samen met Joke en Meint trekken we voren in de akker. Om de meter leggen we pootaardappelen in de vrijgekomen donkere aarde, waarin het krioelt van de wormen. Onder het naastgelegen bosje ligt paardenmest, die we in een kruiwagen scheppen en over de aardappels verdelen. Ten slotte bedekken we alles met vruchtbare

grond. We leren dat de familie Beuckels weinig zuivel en vlees consumeert. “Dat scheelt namelijk heel veel ruimte”, zegt Jeroen lachend. “Zo kunnen wij met een klein stukje land grotendeels in ons eigen voedsel voorzien en op de rest van het land bomen zetten.”

Bomen als business

Grasland in bos transformeren mag dan goed voor de natuur zijn, rijk word je er niet van. Daarom heeft Jeroen slimme manieren gevonden om geld te besparen, én te verdienen. Zo heeft hij voor de accommodaties vooral gerecycled hout gebruikt. Daarnaast bouwt hij met snelgroeiend eucalyptushout, dat hij oogst van een speciaal daarvoor aangelegd veldje. Hiermee stookt de familie 's winters ook. Daarnaast krijgen ze giften van particulieren, waarvan ze bomen planten. Via populaire websites als WWOOF en WorkAway logeren er regelmatig vrijwilligers. Zij helpen met bouwen, biologisch boeren en communicatie over Alihuen.

Toeristen een lesje leren

Die communicatie is belangrijk voor hun andere inkomstenbron: toeristen herbergen. Gasten worden ondergedompeld in duurzaam toerisme. De cabaña reciclada stemt tot nadenken over duurzame bouw en afvalscheiding. En de ligging in het bos stimuleert waardering voor de natuur. Om bezoekers en dagjesmensen diep het bos in te laten gaan, heeft Jeroen een houten, rolstoelvriendelijk pad aangelegd. Bezoekers kunnen zo van dichtbij iets leren over de lokale flora en fauna, en over de cruciale rol van het bos.

Zo kan het dus ook

Met toewijding en doorzettingsvermogen heeft de familie Beuckels in het teken van natuurherstel een boerderij én toeristisch bedrijf opgezet. Door minder zuivel en vlees – en juist meer groenten en fruit – te consumeren, is er ruimte voor bos ontstaan. En daarmee voor de natuur. Die profiteert daar niet alleen van, ook de toeristen hebben er wat aan. Dankzij de cabaña reciclada en het bospad leren zij op een informele, bijna terloopse manier iets over de natuur en dragen ze financieel bij aan het herstel ervan. Een opmerkelijk initiatief, zeker in een wereld waarin veel bos plaats heeft moeten maken voor weilanden. Net als wij, zullen bezoekers geïnspireerd raken door deze gepassioneerde familie die laat zien dat een boerderij runnen hand in hand kan gaan met natuurherstel en duurzaam toerisme.